

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460518

3. De libelli oblatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61781)

centur, in causis Civilibus & criminalibus (excepta causâ facinoris atrocioris) apud Magistrum Militum conveniendi sunt, ad quem etiam remitti debent l. 9. ff. de Custod. & exhib. reor. l. 6. C. de Jurisdic. l. 1. l. 2. C. de Offic. magist. milit. Usus tamen in hac parte variat, & alibi Magister militum jus habet animadvertendi in omnia eorum crimina, alibi verò tantum in delicta militaria, ut testatur Clarus lib. 5. sentent. §. fin. q. 35. n. 54.

94 V. Pupilli, viduæ, & aliæ personæ miserabiles, quæ sive agant, sive conveniantur, omittis iudicibus mediis causam protinus trahere possunt ad supremum tribunal Principis, ubi nec violentiæ locus datur, nec avariæ labes formidatur: ubi innocentia refugium, & calumnia jus potest invenire districtum. l. un. C. Quando Imperator inter pupillos, viduas &c. Quamvis praxis id non observet, sed experientia quotidianâ teste quilibet sine respectu personarum conveniatur coram suo immediato Iudice. Gail. 1. Observ. n. 40.

TITULUS III. De Libelli oblatione.

Circumspectâ fori competentiam Iudici offertur Libellus, & postea super eo expeditur citatio. Unde hic de Libello, & Citatione videndum est.

Pars I.

De Libello.

SUMMARIA.

1. Libelli homonymia. 2. Definitio 3. 4. & divisio.
5. A quo 6. & cujus sumptibus libellus offeratur?
7. Libelli oblatio est de substantia iudicii. 8. Usque 17. Exceptis quibusdam casibus.
17. Usque 29. Quæ cause seu actiones in eodem libello cumulari possint, quæ non?

29. Usque 45. Exponuntur requisita substantiæ libelli.

45. Usque 50. Clausula Libelli quænam sint?

50. Libellus cur offeratur?

51. 52. 53. Recerentur effectus libelli.

54. Libellus non debet esse contrarius. 55. Obscurus

56. Incertus. 57. Generalis. 58. Vel alternativus

59. Quatenus libellum emendare, vel mutare liceat?

§. I.

Libellus in genere significat omnem scripturam: hinc sumitur pro tabula, quæ fidei commissum testator scribit: l. 1. in pr. ff. de Tabul. exhib. pro scheda supplicii, quam vulgò supplicationem indignant: t. 1. C. Quando libell. Principi datur lit. contest. fac. pro scripto divortii causâ à Marito Uxori, vel vice versâ missio: l. 7. ff. de Divortijs. pro famosa scriptura: Rubr. ff. & C. de Famos. libell. item pro litteris dimissoriis, seu Apostolis: t. 1. ff. de libell. dimiss. & si quæ sunt alia. Propriè autem & in præsentî accipitur pro scriptura, quæ actionem continet. c. 1. h. t. l. 3. ff. de Accusat. auth. offeratur. C. de Litis contestat. Novel. 53. c. 3. §. sancimus.

§. II.

Definitur Libellus, quod sit brevis scriptura intentionem seu petitionem actoris complectens. Panormit. ad rubr. h. t. num. 1.

§. III.

Dividitur Libellus I. In civilem, quæ conventionis, & criminalem, quæ accusationis, & inscriptionis dicitur. Civilis est, qui offertur in causis civilibus, dum nempe quis de re familiari pecuniariter, & in privatum, ac proprium commodum agit sive propter crimen admissum, sive propter aliam causam. Criminalis, qui porrigitur in causis criminalibus, quando videlicet quis agit de delicto aliquo ad penam corporis afflictivam, vel pecuniariam fisco applicandam. Valles. h. t. n. 5.

II. Di-

4 II. Dividitur in libellum simplicem, seu summarium, & articulatam, sive positionalem. Ille est, qui summam, & continuam quãdam orationis serie actoris intentionem pertexit. Iste, in quo merita causæ per articulos proponuntur. Notat vero Frider. Andler *ad Instit. de Actionib. §. libellus. ex novissimo Recessu Imp. de Anno 1654. §. disem negst. 34.* rejecto articulo solum summarium esse approbatum.

§. IV.

5 *Causa efficiens* Libelli est is, qui libellum offert. Debet autem offerre, qui adversus alium in iudicio, sive suo, sive alieno nomine, agere intendit. *c. 1. h. r. c. 4. §. offeratur. causã 3. q. 3. d. auth. offeratur. C. de Litis contest.* Et quidem causis expediendis magnoperè conducit, si reo ad supplicantis narrata citato, & comparente, actor libellum in duplo exhibeat; quorum alterum iudex ipsi reo tradat, alterum sibi reservet, & ad acta deponat juxta usitatum stylum Cameræ Imperialis, ubi omnia producta in duplo sunt exhibenda per *Ordinat. Cam. p. 3. tit. 40. pr.* aliorumque quorundam Judiciorum. Nec stylus hic à ratione juris alienus est: cum finis libelli sit, ut Judici & adversario speciem litis demonstrat, & agentis desiderium exponat. *l. 1. ff. l. 3. C. de Edendo. quem nunquam assequetur, nisi utrique edatur.*

6 Connexa *questio* est, cujus sumptibus libellus edendus sit? *Sichard. in d. auth. offeratur. n. 11.* sumptibus Rei; *Maranta in Spec. p. 6. tit. de Libell. oblat. num. 3.* sumptibus actoris; *Alex. in l. 1. pr. n. 8. ff. de Edendo.* sumptibus utriusque libellum offerri volunt. Ego rem distinctione expediri posse video: scilicet, an reus statim, ac ipsi lis denunciatur, aut in terminis denuntiatione Libellus editur,

liti cedat, an verò iudicium suscipiat? Priori casu ad refusionem expensarum in libelli confectioem factarum haud tenetur. Casu posteriore refert, num reus justè, vel temerè seu injustè iudicium susceperit? Si justè, non tantum sumptus restituere non cogitur, verum etiam quasunque pecunias ob temerariam litem sibi motam erogatas ab actore recipit. Si injustè, non solum ad libelli, sed ad omnium expensarum litis susceptæ causã expositarum restitutionem, sicut quilibet improbus litigator, adstringitur. *§. 1. in fin. Instit. de Pœnatem. litig. Ummius in Processu judic. disp. 6. n. 42.*

§. V.

Materia seu objectum Libelli sunt causæ in iudicio controversæ. De his regula esto, in omni causa tam civili, quam criminali libello opus esse, aded ut etiam de substantia iudicii esse censeatur, nec ad iudicium admittatur ille, qui sine libello vult agere. *c. 1. & ibi Gloss. V. Libellum. h. r. d. auth. offeratur. C. de Litis contest. ubi DD. Gravett. 1. p. consil. 150. n. 2.*

Sed ut omnia alia, & hæc regula suas patitur exceptiones: omitti enim potest libellus I. in causis coram Principe, seu Imperatore, vel Papa agitandis, quorum præsentia omnem solennitatem supplet *arg. l. omnium. 19. C. de Testam. Gloss. in c. fin. V. illustrium. de Sentent. & re jud. in 6.* II. Quando iudex sive Magistratus proprio motu, & ex officio procedit. *Georg. Obrecht. de form. & concip. libell. c. 6. n. 7.* III. Ubi duo eandem rem possidere contendunt, & neuter libellum vult offerre, ne offerendo libellum alterum possidere fateatur: tunc quippe officio Judicis res à probationibus est inchoanda. *c. 2. de Ordine cognit. arg. l. si cuius 13. in fin. ff. de Usufr.*

114. Cùm ex sententia vel transactione implorando officium Judicis agitur: ne executio per libelli oblationem differatur, néve novo libello admisso lis ex lite nascatur. *l. terminato 3. C. de Fructib. & lit. expens. l. 1. in fin. C. de Reb. cred.*
- 12V. In notoriis: quia in iis nec ordo juris servandus, nec accusatoris clamor expectandus est. *c. manifesta cum 2. seqq. causa 2. q. 1. c. 21. de Furejur. c. evidentia.*
- 13 de Accusat. VI. In causis modicis, & vilium personarum. *auth. nisi breves. C. de Sent. ex peric. recit. Novel. 17. c. 3. junctâ Novell. 80. c. 1. & siquidem.* Quæ verò causa modica sit, cùm jura non determinaverint, judicis arbitrio relinquendum cenſeo arg. *l. 1. in f. ff. de Fure delib. l. 8. §. 11. ff. de Transact. l. 52. §. 2. ff. de Judiciis.* Mynſing. *Cent. 1. observ. 68.*
- 14 n. 4. VII. In quibusvis causis summaris; utpote in quibus de plano proceditur, & sufficit qualiscunque petitio, ex qua formari possit sententia. *Clem. 2. de Judiciis. Clem. 32. de V. S.* VIII. Si statuto cautum, vel consuetudine receptum sit, ut omnia in judicio oretenus petantur & proponantur: statutum namque & consuetudo in his etiam, quæ sunt circa judicia, valet, jurique scripto derogat. *l. 32. & seq. ff. de Legib. l. 3. §. fin. ff. de Testib.* Panorm.
- 16 in c. 1. n. 16. h. t. IX. In causis appellationum, quando in prima instantia libellus oblatus est, & ex iisdem actis proceditur. Scacc. *de Appellat. q. 11. a. 4. n. 35.* ubi ita stylum uniformem in Curia Romana servare testatur. Sed in Camera Imperiali, si à sententia interlocutoria simplici appellatum sit, libello opus non est: si à definitiva, vel ab interlocutoria vim definitivæ habente; liberum est actori vel libellum exhibere, vel ejus loco acta prioris instantiæ repetere. Christoph.

Schwanman *in Processu Cam. lib. 2. c. 7. n. 8.* Plures alias causas, in quibus libellus de necessitate non requiritur, vide apud Specul. *de Libell. concept. §. nunc dicendum, per sot. Georgius Obrecht. d. c. 6. num. 1. cum seqq. Hunn. in Encyclop. Juris p. 1. tit. 9. c. 1.*

Cæterum frequenter in uno, eodemque libello plures causæ, seu actiones conjunguntur; quod vulgò *cummulationem actionum* indigitant. Et verò hæc cumulatio regulariter permissa est. *l. si idem cum eodem. & ibi Alex. n. 1. C. de Jurisdic. omn. Jud.* atque optima ratione ulu recepta, nampe quò lites diminuuntur, & facilius ad exitum perducantur: frustra enim fit pluribus judiciis, quod uno absolvi potest.

Excipiuntur I. Actiones planè non connexæ, & nullatenus connexæ: quandoquidem, si cumulatio non fiat in eadem vel causa, vel persona, omnino erit inepta, ridicula, rejicienda. Hinc pessima est cumulatio, si dicas unò libellò: *Domine Judex, Titius mihi 100. mutua debet, & Sempronius 20. Ergo rogo, ut ipsos ad solvendum & restituendum arctare velis, & compellere.* Frid. Mindan. *de Continent. causar. l. 3. c. 10. n. 10. & 11.*

II. Excipiuntur actiones contrariæ: quia positò unò contrariorum, necesse est tolli alterum. *l. hac verba 124. ff. de V. S.* Unde simultanè cumulari nequeunt querela inofficiosi testamenti, & actio ad supplementum: arg. *l. 3. l. 5. §. 1. ff. de Inoffic. testam. & l. omnimodo 30. l. siimus 36. C. Eod.* petitio hæreditatis ex testamento, & ab intestato, quàm diu enim hæreditas ex testamento peti potest, petitioni ab intestato locus non est: §. 7. *Instit. de Hæredit. qua ab intest. l. 17. §. 1. l. 21. l. 77. ff. de Acquir. hæred. l. 89. ff. de*

21 ff. de R. J. Item rei vindicatio, & actio Publiciana: arg. l. in rem. 23. ff. de Rei vind. & l. 1. ff. de Publiciana in rem act. §. 22. utaque 4. Instit. de actionib. Interdictum seu iudicium retinendæ possessionis, & iudicium petitorium: quia & civilis & naturalis ratio facit, ut alius possideat, & alius à possidente petat, §. retinenda. 4. Instit. de Interdict. §. 2. & nam in his. Instit. de Actionib. l. 1. ff. Uti possideatis. arg. c. 15. de Judiciis. & c. 5. de Causa possession. & proprietat. Glossa in l. naturaliter 12. §. 1. V. qui capit. ff. de Acquir. vel amitt. possess. Vid. Emer. Rosbach. in Praxi civil. tit. 34. n. 4. ubi exceptionem hanc pluribus modis limitat.

23) III. Excipiuntur actiones, quatum una, vel altera est præjudicialis: quia sententia absolutoria lata in actione præjudiciali parit exceptionem rei iudicatæ in altera. Mynsing. §. fin. minus. n. 37. Instit. de Actionib. Hinc simul cumulari non potest questio statûs cum iudicio noxali: l. pen. ff. de Noxal act. actio de partu agnoscendo cum causa alimentorum; l. si quis. §. si vel parens, & seqq. ff. de agnoscend. lib. l. pen. ff. de his qui sui, vel al. jur. rei vindicatio cum actione confessoria, vel communi dividundo. l. 16. l. 18. ff. de Except. hæreditatis petitio cum iudicio familiæ eriscundæ. l. 1. §. 1. ff. Familia erisc. Eckolt. ad ff. de O. & A. §. 64. Haunold. de F. & F. rom. §. tr. 2. c. 2. controvers. 8. num. 279. & seqq. ubi huius exceptionis aliquas notabiles limitationes affert.

24) Excipiuntur actiones, quæ ex una eademque causâ descendunt & ad eundem finem tendunt: quia unâ in iudicium deductâ alterâ consumitur. argum. l. 9. §. 1. ff. de Tributor. act. l. 53. ff. de O. & A. l. 43. §. 1. ff. de R. J. Sic Domino rei

de furto surreptæ competit rei vindicatio, & condictio furtiva; non tamen potest utrâque simul agere, sed unius electio alteram tollit. §. fin. & ibi DD. Instit. de Obligat. quæ ex delict. Similiter ex eodem legato tres prodeunt actiones: rei vindicatio, actio personalis ex testamento, & hypothecaria: non tamen in eodem libello proponi possunt, sed morâ unâ reliquæ perimuntur. l. 76. §. pen. ff. de Legat. 2. Confer. Hunn. Var. Resol. lib. 4. p. 8. q. 2. per sor.

V. Excipiuntur Actiones, quæ sic se habent, ut unâ propositâ, & condemnatione secutâ, factâque executione contingat liberatio ab alia. Unde mixta actio rei persecutoriam, si cum ea concurrat, tollit: quoniam rem non ante per mixtam actionem actor consecutus est. l. qui servum. 34. ff. de O. & A. at bona fides non patitur, ut idem bis exigatur. l. bona fides. ff. de R. I. Econtra admittitur cumulatio, si alterius solutio non liberet debitorem ab altera. Sic si actio purè pœnalis concurrat cum rei persecutoria, una non consumit alteram, nec quid impedit cumulatîve conjungi in eodem libello: quia, cum tendant non ad idem, sed diversa, non sequitur contra juris rationem; quòd quis eandem rem bis exigat, aut consumatur. Proinde furti actione, & condictione furtivâ, vel rei vindicatione, actione pro socio, locati, tutelæ, aut quavis aliâ actione bonæ fidei uti non prohiberis, neque actio sorti pœnam dupli, aut quadrupli continens, alterius electione tollitur. l. 7. §. 1. ff. de Condict. furtiva §. 18. instit. de Action. l. 54. §. fin. ff. de Furtis. l. ancilla. 12. C. eod. l. qui servum. 34. §. 2. ff. de O. & A. l. rei communis. §. 4. cum l. seq. ff. pro socio. l. 42. ff. Locati l. 29. ff. Deposit. l. 1. §. hunc tamen. ff. de Tut. & rat. distrab.

Num

- 27 Num verò actio civilis & criminalis unà & simul intentando cumulari possint, sapiùs *disceptatum* est? & communiùs obtinuit, quòd etsi utraque æquè principaliter simul institui nequeat, arg. l. 54. ff. de *Judiciis*. l. un. C. *Quando civil. act. crimin. prejud. l. adulterii*. 33. C. *ad leg. Jud. de adult.* attamen actione criminali principaliter intentatâ, actionem Civilem, puta ad restitutionem rei ablatæ, refusionem expensarum, & similia, incidenter cumulari posse per l. pen. ff. de *Calumniat.* l. 4. §. 4. ff. *Fin. regund.* l. 3. ff. de *Extraord. cognit.* l. 3. C. *de condict. ob turp. caus.* l. 3. C. *de his, qui accusare non poss.* Clar. in
- 28 *Pract. crim.* §. *fin. q. 2. n. 1. & 2.* Inde verò statuendum non est, actione civili principaliter motâ, criminale judicium incidenter moveri posse, cum in hoc requirantur probationes luce meridianâ clariores. l. *fin. C. de Probat.* Accedit, quòd causa criminalis, utpote major, & dignior, bene possit ad se trahere causam civilem, velut minorem, non autem hæc illam, arg. d. l. 54. ff. de *Judiciis*. Dissentit Mindand. d. l. 3. c. 11. n. 4. ubi n. seq. plura de hac actionum cumulatione proponit,

§. VI.

- 29 *Forma Libelli* est vel substantialis, seu intrinseca, vel accidentalis, seu extrinseca.
Forma substantialis Libelli sita est in quinque horum versiculorum momentis:
- Conventi nomen; nomen quoque conventientis;*
Judicis & nomen scribit, causamque petendi.
Et quasunque petet res, istas scribere debet.
- Ut habet Gloss. in c. 1. *V. libellum. h. t.*
 Quæ brevius hoc disticho comprehenduntur.

Quis, quid, coram quo, quo jure petatur, & à quo.

Rectè compositus quisque libellus habet.
 I. Itaque in libello exprimendum est nomen *Judicis*, ut constet, an is sit competens, necne? Non tamen necessum est, ut *Judicis* nomen proprium ponatur, licet possit, sed sufficit, & solet hodie plerumque *Judex* à suo officio, ac jurisdictione compelli: ex officio enim, dignitate, vel magistratu quis plurimis notus esse potest, qui tamen nomen proprium ipsius ignorant, arg. l. 28. ff. de *Reb. dub.* Marant. in *Spec. p. 6. de Lib. obl. num. 8.* Schneid. §. 1. num. 110. *Instit. de Actionib.* Unde etiam, licet in *Judicis* nomine, cognomine, prænomine, vel agnomine erratum sit, si certa sit persona ipsius, judicium firmum est. l. 80. ff. de *Judiciis*. & facit §. 29. *Instit. de Legat.*

II. Libello inferendum est nomen proprium *actoris*, quòd *Judex*, quis agat, & reus, à quo conveniatur, sciat. Et quamvis *Ummius d. disp. 6. n. 49.* post *Bald. Oledendorp.* & *Obrecht* sustineat, expressionem nominis *actoris* necessariam non esse, si ipse in propria persona & causa libellum exhibeat, usu tamen contrarium invaluit; & rectè quoniam *actoris* malè sibi conscii est, nomen suum tacere, atque ita calumniis anam præbere. Alieno nomine *Ecclesiæ*, *Syndicus* nomine *Universitatis*, quin nomen quoque sui *Principalis*, cujus causam agit, exprimere teneatur, nemo ambigit, cum eo omisso reus adversarium suum ignoraret, per c. 3. ad *Dilat. c. 6. de Fide instr. l. 1. §. 1. & t. 1. ff. Quod cujusque univers. nom.* Num verò in prima, vel tertia persona *actoris* nomen exprimitur, nil refert arg. l. 3. ff. de *his, que in testam. del.* frequentius tamen in tertia persona libellus concipitur.

32 III. In libello designandum est *nomen rei*, ut intelligat, se, non alium actione impeti. Quodsi contra plures ex communi obligatione agatur, interest, an singuli in specie, an universim conveniantur? *priori* casu omnium, & singulorum nomina, oportet exprimere, nec sufficit non expressos appellatione consortum nuncupare, vel in progressu causæ reliquorum nomina explicare arg. l. 3. §. 2. ff. de Appellat. Posteriori casu, satis est, nominare Præfectos in genere, arg. l. 97. ff. de Condit. & Demonstr. imo & iudicum, quia ut hic nomine Universitatis actiones instituere, ita & easdem excipere potest. l. 1. §. 1. l. 6. §. 1. ff. Quod cuiusque univers. nom. l. fin. §. defensores ff. de Munerib. & Honorib. Brunneinan. in Processu civili. c. 5. n. 6.

33 IV. Exponi debet *causa petendi*, seu jus ex quo agitur. l. 1. ff. de Edendo. c. fin. h. t. nimirum ut reus secum consultare possit, utrum ex causa allegata debeat, & an cedere, vel litigare expediat.

34 *Quæritur* autem, qualis causa in libello alleganda sit? Est enim causa petendi in qualibet actione alia remota, alia proxima. In actione personali causa remota est contractus, vel quasi-contractus, delictum, vel quasi-delictum. l. 25. §. 1. ff. de O. & A. Proxima est obligatio ei correspondens, & ex qua actio descendit. §. 2. Instit. de Oblig. §. 1. Instit. de Action. In actione reali causa remota est titulus, seu factum, ex quo acquiritur dominium, vel quasi-dominium vel aliud jus in re; proxima verò est vel dominium, ut in rei vindicatione, vel quasi-dominium, ut in actione Publiciana, aut aliud jus in re. d. §. 1. & ibi Schneidvv. n. 109. P. Engl. h. t. n. 2. Quibus præmissis distinguo inter actionem personalem, ac realem, &

35 Dico I. In actione personali satis, & ne-

cessarium est exprimere causam remotam: v. g. *peto IO. ex mutuo, ex deposito. d. c. fin. h. t.* Satis est: quia ex causa remota præsumitur proxima, & illà probatà hæc necessariò infertur. Glossa in c. 2. V. *significantibus. h. t.* Necessarium est: quia allegatà solùm causã proximã: v. g. *peto IO. à Titio, ad quos mihi obligatus est*, libellus foret nimis generalis, cùm eadem res ex pluribus causis deberi possit, l. 14. §. 2. ff. de Except. rei jud. ideoque reus non posset ex illa causa tanquam incerta & non concludente, certum aliquod jus agendi colligere, neque proinde deliberare, an cedere, vel contendere velit, & debeat. Gail, l. 1. Observ. 61. n. 5.

Dico II. In actione reali sufficit exprimere causam proximam: ut *peto fundum quia meus est, vel quia ejus sum dominus*: inde enim satis reus certificatur, litigandum, an cedendum sit: cùm sciat, se restituere debere, ex quacunque demum causa actor dominus sit, aut si alleget quasi-dominium aut jus in re specificum, intelligat, quo titulo possideat ipse, ex quo sciet, an Publiciana, vel hypothecaria actio intenteur. Schambogen *ad Instit. de Action. pr. & sciendum*. Non prohibetur tamen actor causam remotam cum proxima libello inferere, quin aliquando id consultum est: nam si causam etiam remotam actor exprimat, hoc modo: *peto fundum illum, quia meus est ex causa emptionis*: & ex defectu probationis allegati tituli causã cadat, non obstat ipsi exceptio rei judicatæ, quò minus eundem fundum ex alia causa, & titulo denuo petere possit, l. 11. §. 2. ff. de except. rei jud. modò non ignoranter nec malitiosè, adversarii vexandi causã titulum omiserit, alioquin non amplius audietur. arg. l. 43. ff. de Recept. qui arbitr. Si autem solam causam proximam, puta domi-

K k

nium

nium exprimat, tum omnes causas remotas comprehendisse, & omne jus suum deduxisse videatur, consequenter succumbens ex nulla causa posthac fundum petere potest, sed agenti semper obstat exceptio rei judicatae. *d. l. 11. §. 1. ubi Gloss. V. bo-*
38 *minem. l. 14. §. 2. ff. Eodem.* At aliquando quoque utile est, rem, proximam tantum causam allegatam, in genere petere: siquidem si hoc fecerit actor, etiamsi ante litem contestatam dominus non fuerit, sed demum post litem contestationem ex causa aliqua dominus rei petita factus sit, vigore causae proximae, & generalis, libello insertae, obtinebit, cum tamen, si causam remotam, & specialem, quam non probaret, expressisset, licet alia superveniret lite contestata, succumberet. *c. Abbate. §. caterum de Senten. & re jud. in 6. Zoëf. ad ff. de rei vind. n. 31.* Viderit proinde actor, quam causam libello inferere expediat: equidem si certus sit de causa remota, eam consulto cum proxima junget; sin dubitet, ex sola causa proxima consultius rem petet.

39 *Quaestioni praecedenti conjuncta est alia: an nempe etiam actionis nomen in libello exprimi opus sit? Quidam affirmant per l. 1. ff. de Edendo.* quae ait: *quae quisque actione agere volet, eam edere debet.* Idem insinuant. *l. 33. ff. de Judiciis & l. fin. C. de Interdict.* Verum melius alii negant per *l. tutor. 69. ff. de Fidejuss.* ibi: *non titulus actionis, sed debiti causa respicienda est.* nec non per *l. filiusfam. 3. C. ad SCtum Maced.* in qua dicitur origo potius obligationis, quam titulus actionis considerandus. Certè Jure Canonico, & hodiernis moribus expeditum est, nomen actionis in libello omitti posse, & sufficere, modo de ipso jure agendi constet, *c. 6. & ibi Panor. n. 12. de Judiciis.* Quidni igitur ad claram hujus Canonis decisionem Jus Civile ob-

scurum inflectamus *arg. c. 1. de N. O. M.* Neque contrarium evincunt *leges oppositae: cum non necessario de ipso actionis nomine intelligi debeant, sed de apta libelli conceptione, nibilenim refert, proprio nominere appelletur, an digito ostendatur, ut vocabulis quibusdam demonstratur. Text. in l. 6. ff. de Reb. cred. Confer. Gall. d. d. serv. 61. n. 1. §. 1. & 21.* ubi asserit, hanc novam sententiam procedere, si ex proposita facti specie unica tantum oriatur actio: secus, si causa libello contenta plures actiones speciales producat.

V. Libellus exhibeat, quid, quale, & quantum debeat, ac petatur. Observanda tamen hic distinctio: agaturne actio, seu iudicium aliquo generali, generali, vel speciali? *in iudicio generali res singulae in petitione exprimi non est necessarium, sed satis est, si exprimantur, & liquidum tempore executionis, unde si in hereditatis petitione actor se heredem declaraverit, reum officio Judicis ad restituendam partem, vel partem hereditatis sibi debitam condemnari petat, rectè agit. l. 10. §. 1. ff. de Hered. pet. l. 1. pr. & §. 1. ff. Si pars hered.* Covarr. *Pract. quæst. c. 12. n. 1.* In iudicio generali, videlicet tutelae, negotiorum, pro socio, & hujusmodi, similiter non tenetur actor omnes res in specie libello designare, sed rationem administrationis gestae rectè generaliter postulat, modo tamen in progressu causae saltem antequam sententia proferatur, res specificet, & ubi in quaque re male versatus sit adversarius declaret, *arg. l. 2. C. de Judiciis.* Imò caveat libellans, ne in istis actionibus generalibus vel universalibus se ad certam aliquam rem aut speciem restringat, sed generaliter universaliter concludat, ut monet *Panor. in c. 2. n. 25. h. t.* In iudicio autem speciali res in specie petenda, simulque exprime-

dum est, an res tota petatur, an ejus pars, & quota: item si de quantitate agatur, numerus, mensura, & pondus. *d. c. 2. h. t. l. 6. pr. ff. de Rei vind. l. 1. §. 40. ff. depositi. l. 19. l. 52. §. 25. de Furtis.* Ratio est: quia in hoc generalis petitio pareret obscuritatem, & rem ambiguam faceret. *arg. l. 7. ff. Commun. pr. ad. Cephal. l. 3. consil. 429. num. 145.*

42. Et hæc ita se habent in libello civili. Solennitates libelli criminalis extant in *l. libellorum 3. ff. de Accusat.* juxta quam, præter nomen accusatoris, rei accusati, & Judicis coram quo, apponi debet delicti locus, annus, & mensis, adè ut his omissis libellus ipso jure sit nullus, etiam parte non opponente. *d. l. 3. & DD. comuniter. l. 36.*

43. *Eod.* Dies tamen commissi criminis ruitus omittitur ob difficultatem probandi. *Obrecht. in tr. de concip. & form. libell. c. 1. n. 48.* Nisi accusatus petat sibi diem & horam nominari ad eum finem, ut ex hoc indirectè suam innocentiam probare possit, probando v. g. se eo die, vel horâ, quâ crimen commissum dicitur, non fuisse in loco, vel cum aliis conversatum; quo casu verius est, accusatorem cogi ad diem manifestandum, ne alioquin reo defensio tollatur. *Gail. l. 1. observ. 64. n. 11. Quamvis Maranta de Libel. obl. n. 14. & alii negativam sustineant, eaque in Camera Imperiali recepta sit, teste Mynsing. 2. observ.*

44. Porro conclusio in libello criminali, sicut in civili, non est necessaria: nam hæc ad Judicem spectat, qui eam secundum leges faciet per *l. 1. §. 1. ff. ad SC. Turpill. P. Engel h. t. num. 5.*

45. Ad formam accidentalem libelli referendæ sunt clausulae ut vocant, salutares, quæ in formandis libellis communiter adhiberi solent, & si non necessariæ, aliquæ tamen valde utiles sunt. Talis est.

I. Clausula: *Omni meliori modo, viâ, ac forma, quâ fieri potest, debet, utilisque est actori;* quæ operatur, ut verba dubia benignâ interpretatione, in favorem libellantis, juventur & explicentur, ita ut intentionem ipsius contineant, actionem competentem iuducant, & libellum modo, quocumque potest, salvent. *Zaf. pr. Inst. de act. n. 27. Haunold. de F. & F. tom. 5. tr. 3. c. 3. n. 176.*

II. Clausula: *cum expensis factis & faciendis.* Quæ clausula necessitat judicem, ut de expensis expressè pronuntiet; si enim expensæ petitiæ non sint, licet quidem Judici reum in eas condemnare, de necessitate tamen non tenetur, maximè si ante litis contestationem factæ sint: nec quicquam ei imputari potest, si in sententia eas omitat, nisi vel expressè, vel tacitè petitiæ sint. *Mynsing. 4. observ. 55. n. 3. 4. 7.*

III. Clausula: *Super quibus omnibus, ac singulis peto mihi jus, & justitiam administrari.* Quæ tantæ efficaciz esse dicitur, ut vi hujus omnis actio, quæ ex narratis colligi potest, ac omne jus actoris in specie in judicium deductum esse videatur. Imò si ex narratione facti plures actiones elici possint, in dubio omnium utilissima intentata censetur, licet non sit expressa. *Gail. l. 1. observ. 61. n. 11. & si una actio sit inepta, in eaque conclusio fiat, nihilominus libellus sustinetur, & interpretatio pro actore facienda est. Alex. vol. 1. consil. 121. n. 11. Haunold. l. c. n. 175.*

IV. Usitatissima & utilissima clausula est: *omni meliori modo & forma, quò de jure, statuto, vel consuetudine fieri potest, solet, & debet, petendo sibi jus & justitiam administrari, implorando de super Judicis officium;* Quæ suo modo continet clausulas præcedentes. Reliquæ clausulæ, quas videre licet apud *Schneidvv. ad §. omnium*

à n. 120. *Instit. de Actionib.* & passim apud DD. ultra jus commune parùm operantur, ut proinde supervacaneum putem, iis multùm immorari. Circa ordinationem autem libelli stylus & consuetudo cujusque tribunalis attendi debet, & pro singulis ferme actionibus formulas præscribit Nicol. Calvol. in *Conclus. aur. §. libellus 9. concl. 6. & seqq.*

§. VII.

§ 50 *Finem* Libellus hunc sortitur, ut agentis scopum ostendat. l. 1. ff. de *Postulando*. Judici, & adversario naturam litis aperiat. l. 1. ff. de *Edendo* l. 3. C. eod. totum processum vi suâ dirigat. c. 36. de *Testib.* Hostiens. in *rabr. de Probat. n. 5.* & sententiam ab omni vanitate vindicet. l. 18. ff. *Communi divid. l. fin. C. de Fideicommiss. libers.*

§. VIII.

§ 51 *Effectus* Libelli varii sunt: I. actor post libellum per Judicem reo porrectum cogitur litem, seu causam prosequi, & ad finem perducere. *auth. qui sensel. C. Quomodo & quando Judex.* dummodo rei conventi intersit, ut lis coepta perficiatur: quia v. g. multas expensas fecit in litem; alioquin verò si ejus nihil intersit, actor litem deserere potest etiam invito Adversario tam ante, quàm post litis contestationem per l. 4. C. de *Patris.*

§ 52 II. Libellus habetur pro litis contestatione, si Princeps ad eum rescribat, & ideò actionem temporalem perpetuat. l. 2. C. *Quando libel. Principi datus litis contestationem faciat.*

§ 53 III. Sententia debet esse conformis Libello, alioquin non subsistit. d. l. 18. ff. *comm. divid. arg. l. 21. §. fin. l. 32. §. 15. ff. de Recept. qui arbitur.* Erit autem sententia libello conformis, si in tribus cum ipso conveniat, nempe quoad rem peti-

tam; unde si quis petat equum, sententia non est ferenda super bove; quoad causam, ex qua res fuit petita: hinc si actor petat 1000. ex causa depositi, reus non est condemnandus ex causa mutui: & quoad ipsam actionem institutam, quâ libellus actoris constat. arg. l. 12. cum seqq. l. 27. ff. de *Except. rei judic.* Jason. §. *curare* 32. *Instit. de Action. n. 32.*

§. IX.

Contraria Libelli sunt *contradictio*, *obscuritas*, *incertitudo*, *generalitas*, & *alternativa locutio.*

Contradictio: nam sibi contrarius fradem facere præsumitur, nec audiendus est. c. 54. in *fin. de Appellat.* Quòd si tamen actor de genere actionis probabiliter dubitet, plures actiones eòdem libellò cumulare potest, etiam si se invicem non competantur. Gloss. in c. *abbate. V. domini. de Sent. & re jud. in 6.* sicut & si plures actiones contrariæ, vel cum protestatione, vel alternativè, vel sub conditione eòdem libellò proponantur, libellus admittitur, & altera in defectum alterius succedit. Menoch. l. 2. *presumpt. 41. n. 6.*

Obscuritas: hæc enim in jure reprobatata est, ne per eam alii capiantur. Novell. 107. c. 1. pr. c. *erit autem dist. 4.* Distingueudum tamen est inter causas civiles, & criminales: in illis libellus obscurus admittitur, nisi reus initio contradicat. Gloss. & DD. in l. *fin. C. de Annal. except.* In his verò libellus obscurus, parte etiam nil opponente, rejicitur arg. l. 3. pr. & §. 1. ff. de *Accusat. Gail. 1. observ. 62. n. 13.*

Incertitudo: etenim cum Judex certam debeat ferre sententiam, quantum quidem ei possibile est. §. 32. *Inst. de Action.* certum quoque libellum esset oportet, cui sententia conformanda est; alias & Judex & reus ex c. 6. de *Sponsalib.* ita responde-

hunc: certum nobis nihil expressisti, nihil certum inde tibi possumus respondere. Si tamen incertitudo ex natura rei in iudicium deducatur, vel ex facto & culpa rei conventi proveniat, vel actor ex quacunque causa probabiliter dubitet, nec incertitudinis declaratio in potestate ipsius sit, libellus incertus procedit. l. 76. §. 1. ff. de Reivindic. l. 1. §. fin. ff. Si pars hered. par. l. 8. §. 1. ff. Communi divid. Panorm. c. 2. n. 11. b. e.

97 *Generalitas*: in tantum, ut libellus generalis accusatorius sit ipso iure nullus, per d. l. 3. pr. & §. 1. ff. de Accusat. Diversum obtinet in libello civili, qui parte contra non excipiente recipitur. Panorm. d. l. n. 8. Reperias tamen casus, quibus, parte licet opponente, libellus generalis subsistat: velum si agatur iudicio, seu actione universali, vel generali iuxta dicta n. 41. Si genus est in obligatione, ut si cui equus in genere debeatur: quia talis debet esse petitio, qualis est obligatio. §. si quis 33. §. qua de causa. Inst. de Action. Si fructus percipiendi, vel percepti, accessoria, & quæ rei principali accedunt, seu adherent, generaliter perantur. l. 35. §. 1. ff. de Reivind. & generaliter, ubicunque vel ex facto ad veterarii, vel ex alia iusta causa species rerum ignorantur, arg. l. 76. §. 1. ff. de Reivind. l. 1. §. quia autem ff. Quorum legat.

98 *Alternativa locutio*: hæc quippe incertitudinem & obscuritatem parit. l. 75. §. 8. ff. de V. O. l. 7. §. 4. ff. de Injur. Nihilominus libellus alternativus non solum potest, sed etiam debet admitti, quotiescunque obligatio vel ex conventionem partium, vel ex juris dispositione, ut in causa actionis noxalis, & remedio l. 2. C. de Reivind. vend. alternativa est, præsertim si electio sit debitoris: tu enim simpliciter petendo actor plus causam peteret; de quo infra de plus petitionib. n. 7.

Lubet subjicere: si libellus sit obscurus, s9 contrarius, vel ulla alia ex parte vitiosus, an, & quatenus, ac quamdiu corrigi queat? Communissima sententia est, refulis reo expensis actorem posse emendare, seu reformare libellum, salvâ ejus substantia ad sententiam usque. l. 67. ff. de Judiciis. l. 4. §. fin. ff. de Noxal. action. l. 3. C. de Edendo. mutare verò, id est, quoad substantiam variare, ac veteri actione relicta proponere novam, vel omisâ re initiò petitâ aliam postulare, tantum usque ad litem contestatam, quoniam non potest videri in iudicium venisse id, quod post iudicium acceptum accidit, ideoque alia interpellatione opus est Text. in l. 23. ff. de Judiciis: & per litem contestationem, tanquam per quasi contractum quis instantiæ jam ceptæ obligatur, adeò ut ab ea discedere nequeat. l. 3. §. idem scribit. ff. de Peculio. Gail. 1. observ. 51. & 74. Neque huic sententiæ quicquam derogat. §. 35. Inst. de Actionib. ubi in eodem iudicio consequenter, post litem contestationem, à qua iudicium incipit, mutatio rei semel petita, actionisque propositæ admittitur. Nam verba: in eodem iudicio; non supponunt pro iudicio propriè dicto, nempe pro progressu iudicii à lite contestata usque ad sententiam, qui instantia dici solet; sed pro iudicio impropriè, & latè sumpto, id est, pro toto tractu litis, seu processûs forensis à citatione usque ad executionem, & sic dum in eodem iudicio per d. §. 35. libelli mutatio permitti dicitur, intelligitur ante litem contestationem.

Pars II. De Citatione. SUMMARIA.

60. Citationis definitio. 61. 62. Dividitur 63.
Quando citatio realis. 64. 65. 66. Quando
KK 3 ver-

verbalis & edictalis adhiberi possit? 67. Origo citationis.

68. Citare potest Judex ordinarius & delegatus.

69. 70. Hic tamen tenetur ordinariè rescriptum delegationis citato transmittere.

71. Per quem. 72. 73. 74. ubi 75. Quando. 76.

77. & quomodo citatio insinuari debeat?

78. Ubi 83. Quinam citari possint. 83. 84. quinam debeant?

85. 86. 87. Citatio fieri debet ad omnes actus, qui requirunt causa cognitionem.

88. Usque 97. Exponuntur requisita citationis.

97. Finis. 98. & seqq. Effectus citationis.

§. I.

60 **D**efinitur Citatio, quòd sit actus legitimus, quo quis mandatò Judicis juris experiendi gratià in judicium vocatur. Colligitur ex l. 1. ff. De in jus voc. l. 2. ff. Si quis in jus voc. non jer. §. ult. Instit. de Poena tem. litig.

§. II.

61 **D**ividitur citatio I. In simplicem, seu dilatoriam, & peremptoriam. Simplex est, quæ absque præcisa comparitionis comminatione, & ulterioris termini denegatione concipitur. Qualis est, si Judex simpliciter alicui mandet, ut tali vel tali die in judicio compareat. Peremptoria contra dicitur, quæ ita concipitur, ut præcisam comparendi necessitatem imponat, omni ulteriori termino, seu citatione denegatâ. Et talis est illa, quæ vel tribus distinctis simplicibus citationibus fit: vel in qua simul tres distincti termini per certa temporis intervalla sunt assignati: vel in qua unicus terminus tantundem temporis, quantum alias tres simplices continens præfixus est, additâ voce peremptoriè, aut clausulâ: si citatus non compareat, eo non obstante nihilominus progressum fieri debere in causa. Vid. text. in l. 70. ff. de Judic. l. 8. & 9. C. Quomodo & quando Judex Gail. 1. observ. 53. n. 22.

62 **I**l. Dividitur citatio in realem & verbalem.

Realis est, eùm persona citanda injectâ manu apprehenditur, & ab apparitoribus Judicis sistitur. Atque hæc citatio ut plurimum adhibetur in causis criminalibus; in civilibus verò rarissimè, & non nisi adversus eum contumacem, qui verbaliter citatus sui præsentiam facere recusat, aut post acceptum iudicium litem improbè deserit. l. 8. & ibi Bartol. C. Quomodo & quando Judex. vel adversus debitorem suspectum de fuga, nec possidentem bona immobilia. arg. l. 10. §. si debitorem. ff. Quæ in fraud. credit. Sed hoc casu ita demum realis citatio à Judice decernenda est, si constiterit de debito, & quòd illo contracto supervenerit inopia, fugæque præsumptio, seu suspicio probetur saltem juramentò Creditoris, si aliis probationibus, vel conjecturis locus non sit; modo tamen is bonæ fidei, & integræ existimationis fuerit. P. Engel h. t. §. 2. n. 13. Peck. de Jure sistendi c. 11.

Citatio verbalis appellatur, quæ citatâ personalem apprehensionem fit denuntiatione per literas, vel per nuntium, estque iterum alia privata, alia publica; privata, quando quis privatim in faciem, vel si ipsius copia haberi nequeat, ad domum citatur: publica quæ publicè per proclama seu vocem præconis; vel per tubam aut campanam; vel per edictum in publicis locis affixum fieri solet. Et hæc publica citatio, maximè edictalis, ut liget, fieri debet ex causa necessitatis, quando videlicet aliter quis citari non potest, ut quia vel locus, in quo citandus moratur, est hostilis, aut intutus; vel ipse citandus est incertus, vel vagabundus; aut alias latet, aut impeditur, live per se, live per alios quoque modo, ne ad eum possit citatio pervenire. Clem. 1. de Judiciis. c. 5. §. porro Ut lite non contest. c. 11. de Cleric. non resid. Clem. un. de Foro compet. Latè Marant. in Spec. p. 6.

p. 6. tit. de Citat. à n. 82. Panorm. consil. 67.
l. 1. Fragol. de Regim. Reip. Christiana
66p. l. 1. §. diff. 12. sub. n. 29. Ubi cum
Tiraquel. in l. boves. 89. §. hoc sermone. li-
mit. 28. n. 4. & 5. ff. de V. S. bene no-
tat, semel citatum per edictum, quamvis
postea deprehendatur, illum esse in certo
loco, non debere amplius citari, si à prin-
cipio revera non constabat de loco certo.
arg. c. 73. de R. F. in 6. l. 8. pr. ff. Man-
dati. cum similib.

§. III.

67 *Causa efficiens citationis est vel remota,
vel proxima.*

*Remota est jus naturale: quia citatio
respicit defensionem, quæ jure naturali cui-
cunque competit. l. ut vim. 3. ff. de F. &
F. l. 1. §. 11. ff. Si quadrup. paup. fecisse dic.
& nemini est deneganda. l. 7. C. de Furo
fisci. l. 18. §. 9. ff. de Quæstionib. & 6. §.
de Except. Ita ut ne quidem S. Pontifex,
vel Imperator ex plenitudine potestatis il-
lam possit omittere, & dare sententiam
partibus non citatis per text. in c. 1. de cau-
sa possess. & propr. c. inter quatuor. 8. de
Majorit. & obed. Clem. pastoralis. 2. §. ca-
terum. de Sentent. & re jud. l. fin. in pr. C.
de Legib. quia in iis, quæ juris natura-
lis sunt, princeps utitur jure privatorum.
Accedit, quòd ipse DEUS citatione uti vo-
luerit, priusquam Adamum primum ho-
minem & mala Sodomæ judicaret: non
quòd aliquid sibi foret absconditum, sed ut
Judicibus hujus sæculi in sententiis profe-
rendis exemplum daret, ut inquit Text. in c.
DEUS omnipotens. 20. causa 2. q. 1. junctò
c. qualiter, & quando. 17. de Accusat.*

68 *Causa efficiens proxima citationis duplex
est: alia principalis, alia instrumentalis.
Principalis est Judex citans tum ordina-
rius, tum delegatus: cum enim delegatus
absque citatione mandatum jurisdictionis*

exequi nequeat, datà jurisdictione eidem
etiam potestas in jus vocandi concessa vi-
detur per l. 2. ff. de Jurisdic. Negat ta-
men Maranta in spec. p. 6. de citat. n. 39.
delegatum realiter, vel per edictum citare
posse, nisi sit delegatus Principis, vel hoc
specialiter ei concessum fuerit, vel consue-
tudo admittat, quæ tribuit jurisdictionem.

Planè ante legitimam factæ delegationis 69
demonstrationem delegato absolute cre-
dere, consequenter respondere, ejusque
sententiæ se subicere nemo tenetur: quia
delegatio, utpote facti, non præsumitur,
adeoque probari debet, puta per exhibi-
tionem mandati, vel authenticæ ejusdem
copiæ, ut citatus ei se conformare possit, &
deliberare, vel legitimas exceptiones ratio-
ne personæ, causæ, aut circumstantiarum
foras competentes proponere. c. 31. de
Officio deleg. l. 1. C. de Mandat. Princip.
Nisi delegatio ab ipso jure generaliter fa-
cta sit, quemadmodum sæpius, præsertim
in Trident. ut in Sess. 5. de Reform. c. 2. &
in sess. 6. de Reform. c. 2. & seq. Episcopi
tanquam Sedis Apostolicæ delegati proce-
dere jubentur contra privilegiatos, alias
ab ordinaria jurisdictione exemptos.

*Dubitari autem hoc loco potest: num ci-70
tatus à delegato teneatur saltem compare-
re coram citante, & mandatum postmo-
dum demonstrare volente? Glossa in c. si
Episcopus. 8. V. convocari causa 3. quest. 2.
arg. d. c. 31. contendit, citationem non va-
lere, nec ad comparandum arctare, nisi ci-
tato simul transmittatur rescriptum dele-
gationis: Alii ad obligationem compa-
rendi autumant, sufficere simplicis copiæ
transmissionem, vel etiam solam allegatio-
nem delegationis in citatorio: licet enim
talis simplex copia, vel allegatio authenti-
ca non sit, & plenam fidem non faciat, facit
tamen citato probabilem jurisdictionis tri-
bita-*

bitationem, ex qua obligationem comparandi suboriri, textus est in *l. si quis ex aliena. §. ff. de Fudiciis.*

Ego pro conciliandis his opinionibus distinguo: an agatur de gravissimo, gravi, vel levi præjudicio citati? *Primo casu*, ubi maximum subest præjudicium, ut si citatus longissimè distet, & sine maximo detrimento comparere nequeat; vel si timeat injustam incarcerationem, torturam, amissionem vitæ, vel famæ &c. assero cum Glossa, nullam esse obligationem comparandi, antequam de mandato plenè, & authenticè constet, licet persona citantis sit in autoritate constituta: quandoquidem tale præjudicium non ita facilè iterum refarciri potest per regressum contra citantem. *Secundo casu*, quo agitur quidem de notabili præjudicio, non tamen graviori, vel gravissimo: ut si citatus multùm remotus sit, & cogatur subire onera itineris, sua negotia deserere, magnos sumptus facere, &c. puto sufficere transmissionem copiarum, non autem simplicem assertionem, & mentionem delegationis factæ: etsi namque omnino authentica non sit, facit tamen majorem præsumptionem pro jurisdictione delegata propter verba ibidem expressa, & usitatum stylum rescriptorum, atque etiam læsio faciliùs recuperari potest per regressum contra citantem, si ex post facto appareat, citationem legitimam non fuisse. *Tertio denique casu*, quo scilicet leve tantùm præjudicium vertitur: ut si citatus commoretur in loco citantis, aliunde nullo modo suspecti, tunc amplector posteriorem sententiam, quòd nempe satis sit, asserere se delegatum, non item simplex citatio absque tali assertione, & expressione factæ delegationis: quoniam exinde nascitur probabile dubium jurisdictionis, quale in absentia notabilis præjudicii potest

citatum obligare ad comparandum arg. d. *l. si quis. §. ff. de Fudiciis. Panorm. in c. 2. de Dilation. n. 5.*

Causa instrumentalis est is, per quem citatio citato insinuatur. Ubi examinandum est, per quem: quo loco: quo tempore: & quò modo citatio insinuanda sit? Proinde

Dico I. Citationem aliquando insinuare, seu exequi ipsum judicem casu, quo citandus in conspectu est. Et habet talis citatio vim peremptoriæ, & trinæ citationis. ut tradit Marant. *d. p. 6. n. 49. per l. 2. C. Quomodo, & quando Judex.* Nonnunquam ipsum actorem, qui citationem impetravit; sed ita, ut ei citationem sibi commissam asserendi credere non sit necesse, eò quòd adversarii facilè mentiantur. *l. 1. §. 24. ff. de Quæstion.* & ob id melius sit, si à citatione absteat. Frequentius tamen & ordinariè citatio, ejusque insinuatio fit per destinatos & juratos nuntios, viatores, seu ministros publicos. Imò ex ordinatione, & stylo Camera præter alia singularia, citationes, aliique processus è Camera Imperiali, tam in causis appellationum, quàm simplicis querelæ, non aliter rectè insinuari possunt, quàm per nuntios Camerales Equestres, & Pedestres, singulariter ad hoc deputatos, & jurejurando obstrictos, sicuti & per Notarios Cæsareos immatriculatos; si secus executio facta fuerit, proclama denegatur, nec in contumaciam proceditur, Schvvaneman *de differ. inter Jus Civil. & Can. c. 35. n. 2.*

Dico II. Faciendam, seu exequendam esse citationem in loco subjecto jurisdictioni Judicis citantis. Quare nuntius, quamvis publicus, non potest commissam sibi citationem exequi extra territorium sui superioris, seu Judicis per *Clem. pastor alii. de Sentent. & rejud.* Ratio est: quia citatio,

tio, ejusque insinuatio est actus jurisdictionis contentiosa, qui in alieno territorio exerceri nequit. *c. fin. de Constit. in 6. l. fin. ff. de Jurisdic.*

73 Hinc sequitur, si ministri justitiæ criminosa in aliud territorium fugientem persequantur, desistere debere post fines sui territorii, ne alienam jurisdictionem invadant: atque comprehensum in alieno territorio, statim relaxandum esse. *Gail. lib. 1. de Pace publ. c. 16. n. 27.* Excipiuntur latrones, prædones, aut similes pacis publicæ violatores, quorum persecutio in Imperio extra territorium persequentis continuari potest. *Constit. Imperial. Anno 1559. Augusta promulgata §. und wiewol.* Item Religiosi fugitivi, & apostatæ, qui à Prælato suo, ejusque mandato ubique capi & reduci possunt ob personalem eorum obligationem. *arg. l. 1. C. Ubi quis de curiali.* ubi Baldus statuit generalem regulam, omnes, qui debent obedientiam perpetuam, si fugiant ab obedientia, propriâ auctoritate capi posse; ut si Monachus fugiat à Monasterio, uxor à marito, servus à domino.

74 Quid verò factu opus sit, si citandus moreretur extra territorium citantis, inter Juris Interpretes non omnino constat. Aliqui volunt nuntium tunc citationem in sinuare posse, non quidem exercendæ jurisdictionis, sed notificandæ litis futuræ gratiâ ad eum effectum, ut Judex rei sitæ in contumaciam citati non comparentis ad immisionem bonorum procedere possit ob fundatam jurisdictionem ratione rei sitæ per *c. 1. §. contrahentes. de Foro compet. h. e. Haunold. de l. & l. tom. 5. nr. 3. c. 1. n. 24.* Sed tutius est, tali casu Judicem ejus loci, in quo citandus degit, per literas subsidiales, seu mutui compalsus, ut vocant, requirere, ut vel nuntio missio facultatem tribuat citationem exequendi, vel ipse per suos Mi-

nistros exequatur. Quòd si autem tali requisitioni judex requisitus deserte nolit, tum fieri potest citatio edictalis, ac edictum publicum in territorio citantis locis consuetis, puta in curia, prætorio, vel ad valvas Ecclesiæ (si causa sit Ecclesiastica) aliòve in loco, uno, aut pluribus, prout Judici citanti videbitur, affigi; quod edictum hoc ipso, quòd publicè affixum sit, præsumitur ad citati notitiam pervenire, atque adeò eundem constringere. *arg. c. 1. de Postulat. Pralator. Emericus à Rosbach in Praxi civili tit. 23. num. 5.*

Dico III. Insinuationem, seu executionem citationis fieri posse quovis tempore, modo de die fiat, & non de nocte: cum nox in hujusmodi actibus meritò suspecta habeatur, prout textus est, & communiter docent DD. *in c. consuluit. 24. de Officio deleg. Nicol. Cavol. in Praxi §. 8. concl. 3. num. 17.*

Dico IV. Si fieri possit, faciendam esse executionem citationis in faciem & præsentem. Quapropter si absens sit citandus, nuntius in eo conquirendo omnem diligentiam adhibebit. Quòd si eum reperire nequeat, tunc demum citationi ad domum locus est, & nuntius eam insinuare debet uxori, aliòve domesticorum, adultioritamen, non infanti; aut nemine fortassis conspicuo, eandem affigere in domo, in qua citandus habitare consuevit. *arg. l. aut qui aliter. §. §. etsi forte. ff. Quod vi, aut clam. Blumen in Process. Cam. tit. 61. n. 41. Pirrhing. de Foro compet. num. 224. Hunn. in Encyclop. Jur. p. 2. tit 8. c. 5.* Ubi verò neque ad domesticos, neque ad domum citandi nuntius pervenire potest, ut quia ei à Custodibus civitatis non permittitur ingressus ad civitatem, sufficit in portis civitatis citationem affigere: quia talis executio facit, ut citatio habeat vim edi-

Si per l. 4. §. 4. ff. de Damno in factis. & Clem. 1. de Judiciis. Gail. 1. observ. 55. n. 1. ubi refert, ita in Camera conclusum esse.

77 Cœterum subinde consulto nuntius fecerit, si citationem, maximè quando ad ipsum citandum venire nequit, exequatur vel affigat adhibitis duobus, vel tribus testibus, ut eam casu, quo negaretur, probare possit; quamvis etiam sine testibus asserenti, se citationem legitimè executum esse, ordinariè credendum sit propter electam fidem personæ, & religionem juramenti, quo iudici & iudicio obstrictus est. arg. c. cum parati. 19. & ibi Gloss. V. nuntius. de Appellat. l. apparitores. 5. C. de Exaction. tribus. Addi: ordinariè: nam si citatus sit persona circumspecta, & fide digna, juratoque asserat, se à nuntio citatum nunquam fuisse, huic magis, quàm nuntio credendum esse putant aliqui cum Panorm. apud Mynsing. Cent. 6. obser. 10. n. 7.

§. IV.

78 Subjectum Citationis est citandus. Potest autem citari solus & omnis ille, qui jurisdictioni citantis subjectus est, cum citatio sit actus jurisdictionis. Non obstat, quòd in l. si quis ex aliena. 5. ff. de Judiciis caveatur, eum, qui ex aliena jurisdictione ad Prætorum vocatur, debere venire, eò quòd ejus, scilicet Prætoris aut Judicis, sit æstimare, an sua sit jurisdictio: id enim non procedit, nisi cum dubitatur, vel ignoratur, an citatus à Jurisdictione iudicis exemptus sit, nec ne? Secus, quando evidens, & notorium est, citantem non habere jurisdictionem in personam citati; ut si Clericus citetur à Judice laico, vel studiosus à Magistratu civico: quia cum ex Jure communi constet, tam studiosos, quàm Clericos suos peculiare habere iudices, ideo ab alio citati comparere neutiquam tenentur; sicuti tenentur illi, de quibus probabiliter dubitatur, aut ignora-

tur, num ipsi exempti, & citans eorum Judex competens sit? tales siquidem comparere, & privilegium exemptionis suæ, vel incompetentiam Judicis allegare, atque probare opus habent. Vid. P. Engel de Foro compet. n. 96. & seqq. Mynsing. cent. 6. observ. 7. per tot.

Excipiuntur duo ordines: unus eorum, qui in jus vocari, seu citari omnino vetantur; quo in numero sunt Magistratus major, qui gladii potestatem habet: Pontifex, aut Clericus, dum sacra peragit: & qui cœlibem vitam exuens uxorem ducit, mulierve dum nubit. Similiter qui aliò evocatus causam agit, & necesse habet propterea in certo loco sibi: aut qui funus ducit familiare, mortuove iusta facit: vel qui equo publico in causa publica transvehitur. Denique furiosi, vel infantes, de quibus in l. 2. & 4. in pr. ff. De in jus voc. Harprecht. in Process. judic. disp. 1. concl. 172 & seqq.

Alter ordo est eorum, qui quidem in jus vocari possunt, sed non nisi permisso, aut venià Prætoris. Quo ordine comprehenduntur Parentes, & Patroni utriusque sexus: item Parentes, liberique patronorum. l. 4. §. 1. 2. & 3. l. 5. cum seqq. ff. De in jus voc. generaliter, inquit Modestinus in l. 13. ff. Eod. eas personas, quibus reverentia præstanda est, sine iussa Prætoris in jus vocare non possumus. Unde multi inierunt, nec Episcopum à Clerico, nec Abbatem à Monacho, nec quemlibet superiorem à subdito; nec Præceptorem à Discipulo, nec Dominum feudi à Vasallo, maritum ab uxore, novercam aut vitricum à privignis impunè in jus vocari, venià non impetratà à Judice. Et quidem in eum, qui aliquem contra hoc edictum Prætoris in jus vocavit, quinquaginta aureorum iudicium datur, vel si in ære non habet, quibus inofficiosus castigatur. l. pen. & ult. ff. Eod.

Eod. Schambogen *Instit. de Action. ad §. 12.*
Rosbach. *in Praxi civili. tit. 22. à n. 9.*

82 *Scrúpulo non caret: an hæc impetratio*
venia adhuc hodie necessaria, ac edicto huic
locus sit? Negat Cujacius 10. *Observ. c.*
10. Anton. Faber. *in Rational. ad l. 2. C. De*
in jus voc. & Zanger. *de Except. p. 2. c. 9. n.*
9. testatur, in contradictorio judicio pro
hac sententia judicatum fuisse: eò quòd ho-
die quempiam obtorto collo amplius in jus
rapere non liceat, soleatque semper præ-
cedere mandatum Judicis, qui consequen-
ter simul veniã dare videtur in jus vocandi.
Affirmativæ subscribunt Niellius *disp.*
feud. 10. th. 4. Lit. B. Fachin. controuv.
lib. 10. c. 87. & Camerales communiter:
nec enim solum violentã manûs injectione,
sed & citatione reverentia Parentibus, aliis-
que personis debita læditur. Ego existimem
hac in re stylum, & consuetudinem
attendendam esse.

83 Sed modò, quinam citari debeant? videamus.
Et verò præter reum omnes citandi
sunt, quorum interest, seu quorum causa
agitur. arg. *l. nam ita. 39. ff. de Adopt.* nec
tantum ipse principalis, sed post litis conte-
stationem etiam procurator; imò de jure
civilis solus procurator: utpote qui per litis
contestationem fit dominus litis, ita ut non
cum ipso negotiũ domino, sed cum procu-
ratore lis agi intelligatur. *c. 1. §. 1. de Pro-*
curatorib. in 6. l. 22. & ibi DD. C. Eod. Bar-
chov. ad Treud. disp. 4. th. 4. lit. C.

84 *Diffusari DD. an si quis in judicio casu,*
vel aliàs præiens sit, nihilominus citari, &
solemniter vocari debeat? Ita sentit Bartol.
in l. 1. ff. De in jus vocando. consentit Um-
mius *disp. 5. ad Process. n. 41. & 69. arg.*
l. 2. & 3. ff. de Judiciis. Accedit ratio: quia
citatio non tantum eo sine interponitur, ut
qui absens est in judicio compareat, sed
etiam ut paratus, & præmeditatus accedat;

quòd fieri nequit, si ita ex abrupto respon-
dere cogatur. Dissentiunt Jafon *in l. 1. n.*
9. & 12. *ff. De in jus voc.* Gail. 1. *observ.*
51. n. 8. & alii arg. *l. etiam si patre. 29. §. 2.*
ff. de Minorib. Mynsinger *cent. 6. observ. 6.*
n. 9. distinguit, atque, cum, qui ad instan-
tiam alicujus citatus in judicio comparet,
non teneri absque prævia alia nova cita-
tione litem suscipere ab aliquo tertio inten-
tatam; secus si pro particulari aliquo actu
judiciali cum adversario suo expediendo
vocatus, in judicio præsens sit; tunc enim
censet, eum absque nova citatione compelli
posse, ut procedat, & respondeat etiam ad
alios actus, qui in judicium incidere solent.
Id quod admiserim, nisi fortè controversia
incidens altioris sit indaginis, ita ut tempus
aliquod deliberandi requirat; quo casu præ-
fero doctrinam Bartoli, & talem ad alium
terminũ vocandum aut citandum esse reor.

§. V.

Materia seu objectum Citationis sunt 85
causæ, & actus causarum omnes, qui sine
cognitione causæ, & præjudicio absentis
expediri nequeunt: quippe in his ad eò ne-
cessaria est citatio, ut absque ea ipso jure
non valeat. *c. Romana. de Appellat. in 6. l.*
13. §. 1. *ff. de Minorib. l. de unoquoq. 47. ff.*
de re judic. l. 1. §. item cum 3. ff. Qua sem-
sine appeb. rescind. l. ea que 7. C. quomodo &
quando Judex. Ubi verò causæ cognitio
non requiritur, ibi nec citatione opus est.
l. nec quicquam. 9. §. 1. ff. de Offic. Pro-
consul. l. ult. C. Si per vim, vel alio modo.
Hinc in delictis omninò notoriis, ita scilicet
86
ut nullã possint tergiversatione cela-
ri, aut defendi, citationem omitti posse,
nec propterea vitari judicium, tradit Pa-
norm. *in consil. 3. vol. 2. Decian. consil.*
18. n. 355. *lib. 1. Fagnan. in c. cum ex*
injuncto. n. 45. de N. O. N. & faciunt Text.
in c. manifesta. causa. 2. q. 1. c. statumus.

causâ II. q. I. c. evidentiâ de Accusat. Neque id immeritò: quia in notoriis cessat ratio defensionis, coniequenter & obligatio defensionis. arg. c. eum cessante de Apollat. Contrarium docent plures relati à Jul. Claro lib. 5. sent. §. fin. q. 9. n. 4.

87 Huc illa *questio* pertinet: an specialis citatio fieri debeat ad quemvis actum, vel an generalis sufficiat? Ummius *d. disp. 5. n. 47. Mynsing. C. 4. observ. 33. num. 4.* & alii volunt, sufficere citationem generalem rei in exordio litis ad totam causam, neque postea opus esse ulteriori citatione, maximè postquam reus semel in iudicio comparuit, & litem contestatus est. Quæ sententia ratione dubitandi non caret: cum enim plurima in iudicium incidant, neque omnia simul & semel expediri valeant, qui obsecro, reus divinare poterit, quando vel quo termino hoc vel illud expediendum sit, etsi lis jam fuerit contestata? consequens proinde, ac necessarium videtur, ut citetur pro quolibet actu, in quo versari potest ejus præjudicium. Sustineri tamen potest pro illis sublimioribus tribunalibus, in quibus, veluti in Rota Romana, & præsertim Camera Imperiali, & similibus, causæ omnes solent, & debent tractari per Procuratores; qui cum semper & quotidie præsentès sint, & præterea in ejusmodi tribunalibus termini legales sint, & publicè vel ad valvas Curie propositi, vel in typis impressi, hinc nil obstabit, quin post factam initio litis generalem & solennem citationem rei ad totam causam deinceps lis à Procuratoribus constitutis continuari queat usque ad pronuntiationem sententiæ definitivæ inclusivè: absque ulteriori citatione, prout defacto in Camera praticari, ideòque in ea mandata Procuratorum non recipi, nisi data sint ad totam causam usque ad sententiam definitivam, scribit Mynsing. *d. observ. 33. cum Gail l. 1. observ. 51. n. 10.*

§. VI.

Forma Citationis sequentibus requisitis absolvitur.

Primam est, ut in citatione, maximè scripto fiat, exprimat nomen iudicis citantis: ut citatus sciat, num iudex sit competens, ne in incompetentem consentiat, sed potius exceptiones contra eundem opponere possit: & an iussu seu mandato iudicis sit decreta citatio; siquidem nulla citatio sive verbalis, sive realis potest, aut debet fieri absque mandato Iudicis. *l. fin. C. de Exhib. & transmit. reis.* Nisi forte aliquis in flagranti crimine deprehendatur; quo casu sine speciali iudicis mandato apprehendi potest: cum lex ipsa tunc censeatur licentiam tribuere, imò mandare, ut talis statim apprehendatur. Bartol. & Bald. *in d. l. fin. per text. in l. si quis in servitute in fin. & in l. interdum. § 6. §. 1. ff. de Furtiv.*

Secundum, ut inferatur nomen petentis citationem: tum ut citatus cognoscat adversarium suum, atque eò melius defensionem suam instituire, & secum etiam deliberare queat, an contendere, vel cedere expediat: tum etiam ut intelligat, utrum citatio facta sit ad instantiam & petitionem sui adversarii; citra quam Iudex in causis, quæ utilitatem privatorum spectant, citationem decernere nequit, vel etiam si decernat ei tamen impunè non paretur. arg. *c. significasti. V. petitionem. de Foro compet. Marant. in spec. p. 6. de Citat. n. 115.* Dixi: in causis, quæ utilitatem privatorum spectant. Aliud est, quando causa concernit utilitatem publicam, aut Iudex procedit ex officio, veluti in causis criminalibus, præsertim capitalibus; in quibus, quia hodie rarò per viam accusationis, sed plerumque per viam inquisitionis, ac ex officio proceditur & præterea publicè interest, ne delicta maneat impunita, hinc in foro passim facio-

rosi tam verbaliter, quam etiam realiter citantur, & capitaliter plectuntur, nemine penitus postulante. Ayres *Histor. Process. jar. c. 3. observ. 3. n. 27.*

90 *Tertium*, ut in citatorio quoque designetur nomen citati: ut possit certo scire, se, & non alium citari; adeo, ut si hoc factum non fuerit, citatus neque comparere debeat, neque contumaciam contrahat, si maxime ipsi citatio insinuetur. Umm. *diff. 5. ad Proc.*

91. 51. Quod si universitas citanda sit, quæ syndicum habet, is citatur; si non habet, sufficit illius capita citare, puta Decanum & capitulum hujus Ecclesiæ: Abbatem & Priorem hujus Monasterii: Consules, & Senatores hujus civitatis: Schuldetum & communitatem hujus Pagi &c. Quamvis alias regulariter citatio generaliter facta, ut si quis peteret sibi decerni citationem, contra heredes Sempronii, vel contra Titium, & complices, atque ita ex post facto decerneretur non expressis singulorum nominibus, sit ipso jure nulla, nec per consequentiam procedi possit contra non nominatos. Gail. 1. *observ. 49. num. 5. & 6. Myning. cent. 5. observ. 50. n. 5.*

92 *Quartum* requisitum est, ut adjiciatur causa, ob quam quis in iudicium citatur: ut instruatur reus, super quo conveniatur, & paratus ad respondendum accedat. arg. *c. 6. dist. 81. c. 4. causa 5. q. 2. c. praterea. 2. de Dilation. c. licet. 14. de Accusat. in quibus locis Papa tam in causa civili, quam criminali causam inserit. Non autem planè necesse, ut libelli tenor apponatur in citatione, sed satis est causam generaliter exprimi. Attamen circumspicere facit, quisquis libellum una cum citatione transmittit, vel illum citationi inseri curat: nam tali casu induciæ deliberatoriæ non sunt ulterius indulgenda. Würmsler. 1. *pract. forens. tit. de libell. observ. 6. Layman. ad c. 2. de Dilation. n. 1.**

Quintum, ut designetur locus iudicii; à 93 iudice quidem delegato semper, ab ordinario verò saltem tunc, quando iudicia non solum in loco solitæ residentia, sed in diversis locis exercere consuevit. Alioquin omisso loco citatio tanquam incerta non arctat citatum per *l. 21. §. 10. ff. de Recept. qui arbit. l. 59. ff. de Judiciis. l. 5. C. Quomodo & quando iudex Nicol. Calvol. in Praxi. §. 8. concl. 3. n. 30.* Debet autem locus hic esse idoneus, honestus, & tutus. *Idoneus* is est, qui subest jurisdictioni citantis. Quod si iudex quem extra territorium suum vocet, citatus comparere non tenetur. *l. fin. ff. de Jurisdic. c. 11. §. in nullo de Rescript. in 6. Honestus*, ubi citatus absque læsione honoris sui versari potest. Si in aliquem locum in honestum adesse iusserit iudex, puta in popinam, vel in lupanarium, sine dubio impunè non parebitur. Text. *in d. l. 21. §. 11. ff. de Recept. qui arbit. Tutus* locus dicitur, qui tam ab insidiis, quam pestilentiori aère sit liber, ac expers, ut citatus possit salvus ac incolumis eò venire, & abire. *c. 9. de Renunt. c. 4. Ut litæ non contest. c. 47. de Appellat. Clem. 2. §. notorium. de Sentent. & re jud.* Si secus, citatus neque procuratorem mittere tenebitur præsertim in re ardua & magni momenti. Ummius *d. diff. 5. n. 53. Gail. l. 1. observ. 52.*

Sextum est, ut exprimaturs terminus, seu 94 tempus intra quod citatus comparere debeat: sine temporis enim adiectione citatio non valet. Cynus, Albericus & Bartol. apud Cœvall. *in spec. aur. opin. comm. contra com. q. 309 Panorm. Felin. Imola, Jason, & alii* equidè opinantur, citationem valere sine termino adjecto, hancque significationem habere, ut citatus, quam primum possit, compareat per text. *in c. parati. 19. de Appellat.* verum ex eo nihil penitus probant, sed

95 **Superior**, ac probabilior est prior sententia. arg. c. 6. de Dolo & contum. Non tamen opus est certam horam adjicere, quâ citatus debeat comparere, sed sufficit, si citatus eâ horâ compareat, quâ actus ille, ad quem fuit vocatus, communiter expediri solet.

96 **Juxta c. consuluit. 24. de Officio deleg.** Terminus verò licet de jure communi in citatione simplici ad minus decem dierum, & consequenter in peremptoria citatione, quæ tres simplices comprehendit, triginta dierum esse debeat. l. 68. & seqq. ff. de Judiciis. junctâ novell. 112. c. 3. hodie tamen in plerisque tribunalibus ex consuetudine arbitrarius est, ita tamen ut si iudex pro loci distantia, vel gravitate causæ præfigeret terminum nimis angustum, & interpellatus eundem prorogare nollet, citatus possit, tanquam à gravamine irreparabili ad superiorem appellare. Panorm. Innocent. & Layman. in c. 1. de Dilationib.

96 **Septimum** denique requisitum est, ut factâ citatione nuntius executionis suæ faciat relationem, eaque à Notario in acta authentice referatur: ut iudex cognoscere valeat, an ritè, & secundum formam mandati seu commissionis suæ nuntius citationem executus sit. arg. l. 5. §. 1. ff. Quib. ex caus. in possess. eatur. Et hæc relatio pars substantialis est, & sine ea nec citatio, nec sententia, nec totus processus valet. Haunold. de F. & F. tom. 5. tr. 3. c. 1. contr. 6. n. 69. Eckolt. ad ff. De in jus voc. §. 11.

§. VII.

97 **Finis** Citationis est tam comparitio citati, quam preparatio litis vel defensionis. Colligitur ex Clem. pastoralis de Sent. & re jud.

§. VIII.

98 **Effectus** legitime factæ citationis est multiplex.

I. Arcet citatum ad comparendum, nisi justâ causâ excusetur: alioquin si deficiente legitimâ causâ, & justâ exceptione citatus non compareat, punitur ut contumax, de quo infra in Tit. 14.

II. Perpetuat jurisdictionem iudicis delegati, ita ut morte delegantis non expirat: quia citatione emissâ res non amplius est integra c. 20. de Officio delegati. idque etiam de jure civili; et si Glossa in l. 6. ff. de Jurisdic. & alii contendunt, hoc jure jurisdictionem non citatione, sed litis contestatione perpetuari arg. l. 16. ff. de Procuratorib. & l. 15. ff. Rem ratam haberi.

III. Citatio inducit litis pendentiam ad eum effectum, ut lite pendente nihil possit innovari. Clem. 2. junctâ Gloss. V. ad hoc. Ut lite pendente. ubi plura.

IV. Operatur præventionem, quando plures concurrentem jurisdictionem habent respectu illius causæ, cujus intuitu citatio semel legitime facta est, ita ut citatus, si citatio ad eum pervenerit, coram iudice præveniente comparere debeat, etiam si postea alienæ jurisdictionis esse coeperit. c. 15. de Foro compet. & ibi P. Engl p. 1. §. 6. per tot. l. 17. ff. de Jurisdict.

V. Interrumpit citatione præscriptionem saltem odiosam, id est, quæ tantum ob negligentiam Domini inducta, scil. 30. annorum. l. fin. C. de Annali except. l. 3. §. quæ ergo. l. 7. pr. C. de Prescript. 30. vel 40. ann. Berlich. p. 2. concl. 9. à. n. 23. de quo videbimus. in Tit. de Prescript. ad fin.

VI. Citatio secundum aliquos perpetuat actiones. Communior & verior opinio sustinet eas solâ litis contestatione perpetuari. l. nam posteaquam. 9. §. 3. ff. de Fidejussorib. & nominat. & heredib.

INCOR.

TI.